

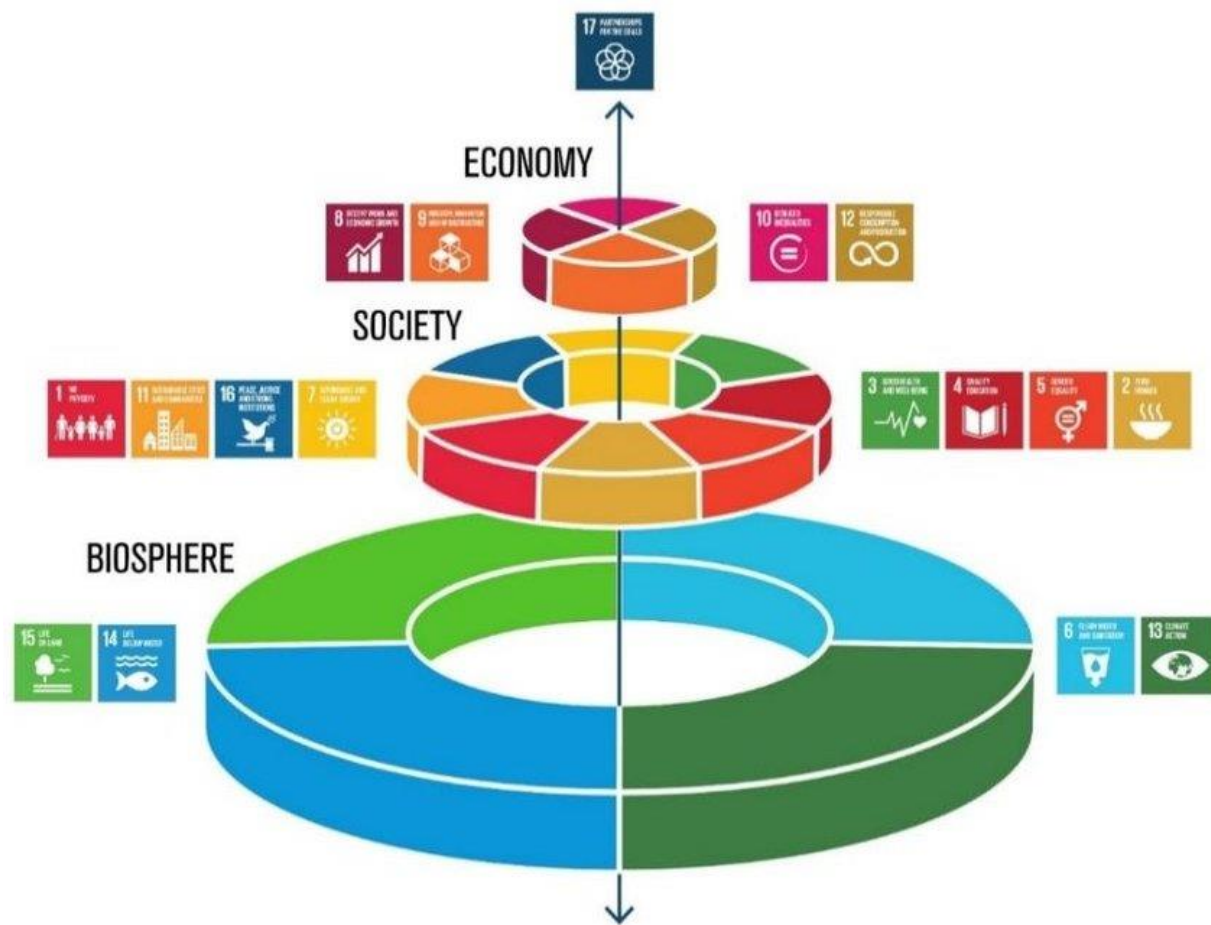

KLIMALØNSJ 17.11.2021

Liv Myklebust, Stabssjef Strategi og styring
Ellen Trulsdatter Astrup, Klima- og miljørådgjevar

Måla våre

- «Voss herad skal handla no for å motverka klimaendringane og konsekvensane av desse (13.1)»
- «Me skal innarbeida tiltak mot klimaendringar i heradet sin politikk, strategiar og planlegging (13.2)»
- Økonomiplan som handlingsdel til samfunnsdelen
  - Mål, handling, ressursbruk, indikatorar
- Verdast beste herad

Forankra

Forplikta

Forklara

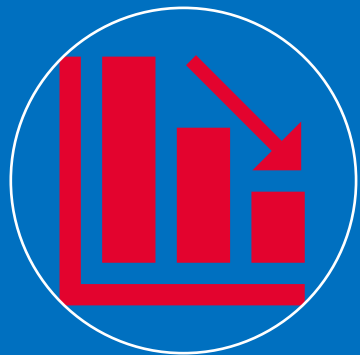
Forvalta

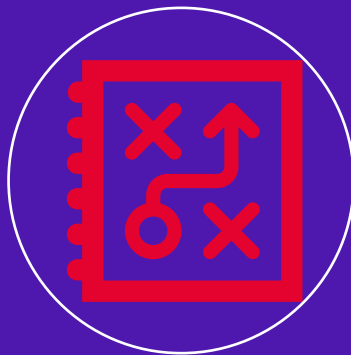
Kvifor klimabudsjet?

Kva er klimabudsjett?

- [Oslo sin video, klimabudsjett for dummies](#)

Måle

Samanlikne

Ansvarleggjera

Kvifor klimarekneskap?

KLIMABUDSJETT SOM STYRINGSVERKTØY

2022 overgangår - disponering av klimamidlar, kr. 1.225 000

Målsetnad for vidare budsjettår - integrere klimatiltak direkte i årsbudsjett og økonomiplan

Viser kven som er ansvarlege for å levere på mål kommunen har om å kutte i sine utslepp

Rapportering og oppfølging av tiltak tilsvarande som ordinært budsjett

Reduksjonsmål 2030?

- Minst nasjonale mål 55%. Bør vere ambisiøse! Politisk avklart i VossaKlima2030 før neste budsjettår
- Bergen 100%
- Oslo 95%
- Trondheim 80%

Utsleppsstatistikk frå MD fordelt på kjelder og sektor danner grunnlag for klimabudsjettet.

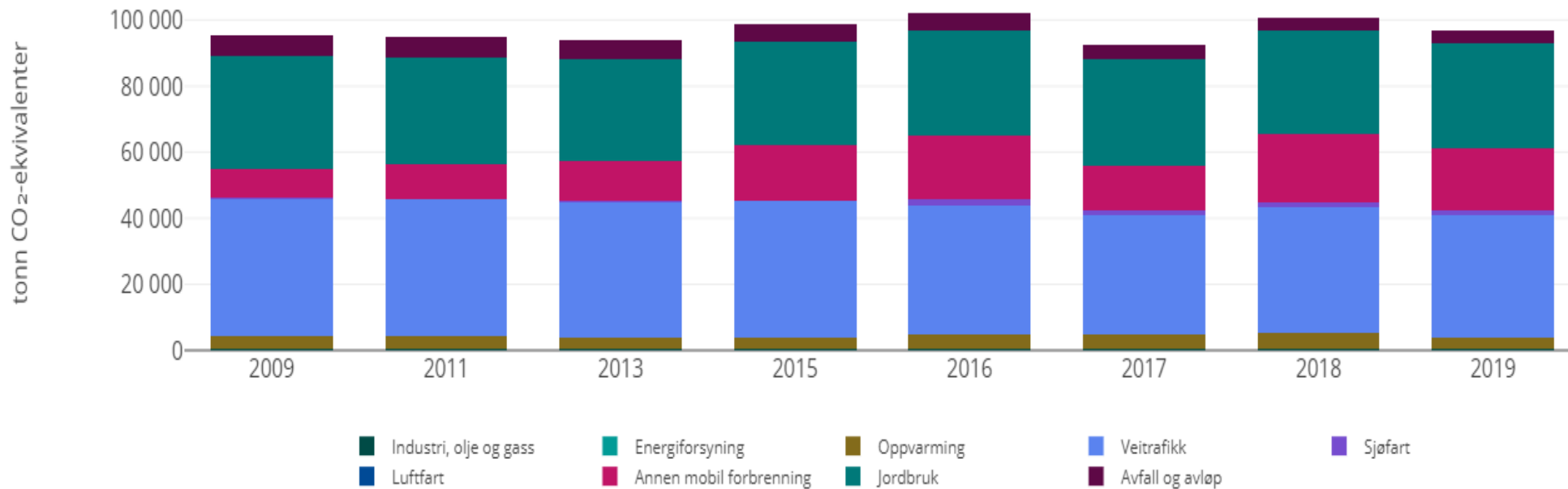

Der det er utslepp er det mogelegheiter

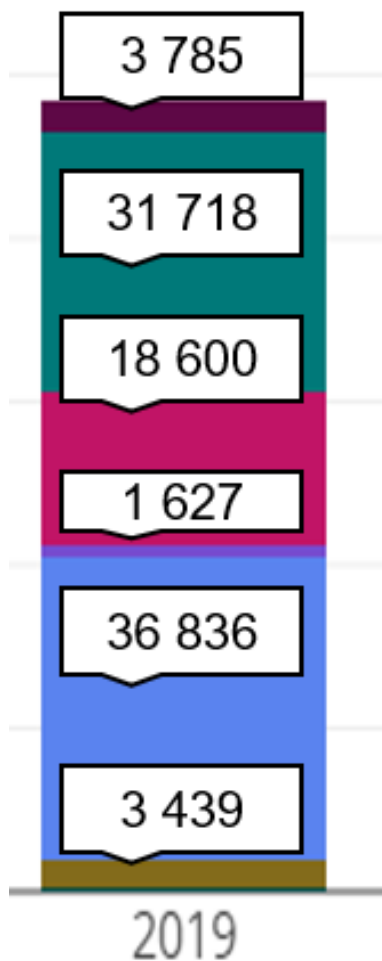
Sektorfordelte utslipp per år Voss

Kilde: Miljødirektoratet

Samarbeid for å nå måla

■ Industri, olje og gass
■ Luftfart

■ Energiforsyning
■ Annen mobil forbrenning

■ Oppvarming
■ Jordbruk

■ Veitrafikk
■ Avfall og avløp

■ Sjøfart

Dilemma ved prioritering av klimatiltak – Kor monner det mest?

Voss herad

Direkte og indirekte utslepp

Eigen organisasjon
Direkte påverknad - liten andel av utsleppa

Geografiske område
Større utslepp - indirekte påverknad

Fotavtrykk
Største utsleppa (ikkje målt i dag) - låg grad av påverknad

To perspektiv på utslepp

GEOGRAFISK BASERT

«Kvar skjer utsleppa?»

- Fordelar:
  - Intuitivt
  - «Lett» å måla
- Ulemper:
  - Urettferdig(?)

FORBRUKSBASERT

«Kvar skjer forbruket (som driv utsleppa)?»

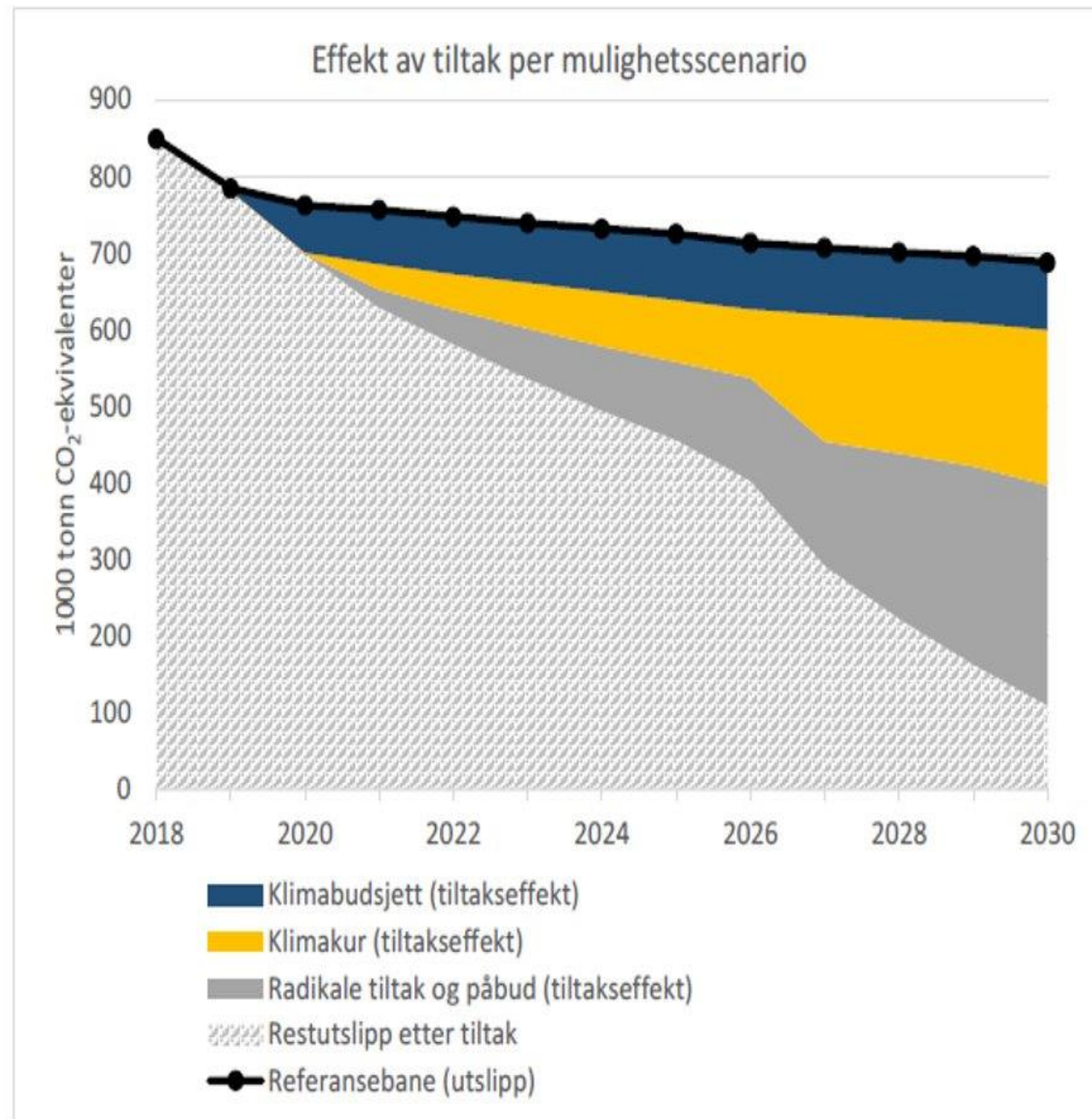
- Premiss: Alle utslepp kjem av forbruk
- Fordelar:
  - Adresserer årsaka til utslepp
  - Meir rettferdig(?)
- Ulemper:
  - Vanskeleg å talfesta → uvisse
  - Politisk krevjande

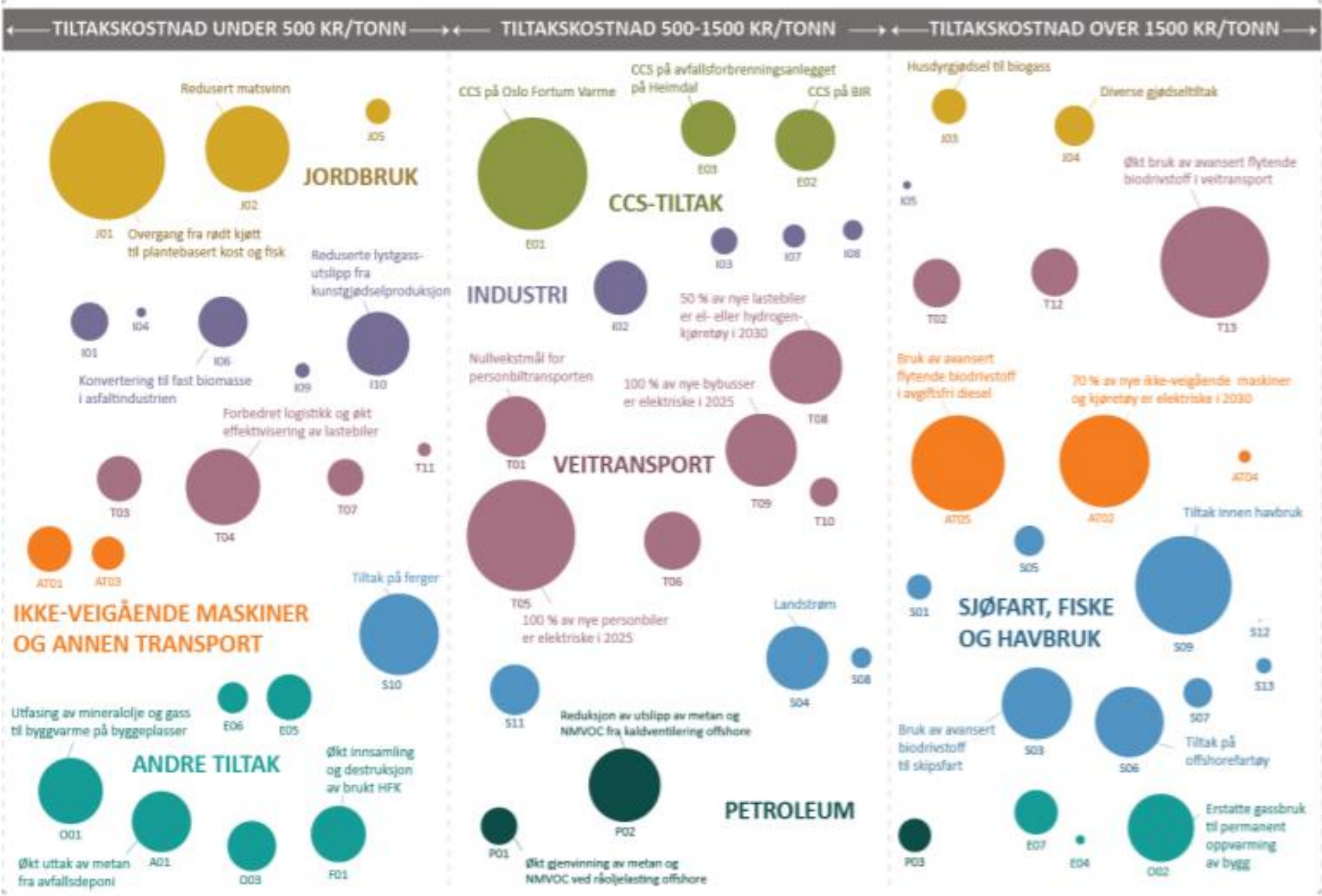
Behov for meir detaljert kunnskapsgrunnlag lokalt

- Scenario og tiltaksbanar som viser klimaeffekt av ulike tiltak (Asplan Viak, veke 3)
- Utvikling av indikatorar
- Tal for heradet sine direkte utslepp som organisasjon

Representative resultat føreset gode grunnlagsdata

Figur: Samla effekt av tiltak i kvart av dei tre moglegheitsscenarioa for Bergen, [CICERO Report 2020:08](#)

Figur: 60 tiltak fordelt på kostnadskategori, sektor og undersøkt reduksjonspotensial [Klimakur 2030](#)

Voss herad

MÅ me ha bil på bygda?
Løysingar??

Matsvinn – Klimatiltak i jordbruket

	Veierunde 1	Veierunde 2
Mengde : kg matsvinn/år	8 402	7 340
Kostnad: Kr/år*	361 283	315 624
Klimagassutslipp : kg CO ₂ ekv./år	16 948	14 806

Tabell 1: Nøkkeltall for matsvinn veierunde 1 og 2

- **kr/år** - mengda matsvinn per år gonger 43 kr (vekta råvarepris per kilo med matsvinn)
- **Kg CO₂ - ekvivalentar / år** - antall CO₂-ekvivalenter slept ut som konsekvens av denne mengda matsvinn
- Utsleppa er rekna ut frå gjennomsnitleg samansetting av ulike varegrupper i matsvinnet (frå plukkanalyser av matsvinn i sjukeheim, 2019) og tilsvarende CO₂- utsleppa knytt til dei ulike varegruppene

Fossilfri anleggsverksemd

Omfattande tiltak for å redusere utslepp i tråd med gjeldande forpliktingar

- null- og lågutsleppsmaskiner og køyretøy
- innblanding av biodrivstoff
- betre logistikk og massehandsaming

Klimakur2030

[Handlingsplan for fossilfrie anleggsplasser](#)

Tabell: Beregnet tiltakskostnad for ulike maskintyper med forskjellig teknologi og modenhetsgrad

Maskintype	Teknologi	Finnes i dag?	Teknologistatus i beregning	Tiltakskostnad (kr/tonn CO ₂ -ekv.)
Gravemaskin, 25 tonn	Batteri	Ja, prototype	Prototype*	4700
Gravemaskin, 25 tonn	Batteri	Ja, prototype	Serieombygging*	2300
Gravemaskin, 32 tonn	Kabelelektrisk	Ja, prototype	Prototype*	150
Gravemaskin, 16 tonn	Batteri	Ja, prototype	Serieproduksjon*	500
Gravemaskin, 4,2 tonn	Batteri	Ja, serieproduksjon	Serieproduksjon*	-360
Hjullaster, 20 tonn	Batteri	Nei	Prototype*	7700

*Prototype representerer ca. maskin nr. 4, serieombygging ca. maskin nr. 100 og serieproduksjon ca. maskin nr. 1000.

CO₂ -lagring

Karbon er lagra i stammer, stenglar, røter, jordsmonnet og det massive soppnettverket i jorda

F&U jordkarbonprosjekt på Voss

Billig og bra!!

Forbruk – mindre avfall

«Grønne saker» Brukthandel Resirkula, Hamar

Norge

Voss (Vestland)

Befolkning:

15 834

innbyggere

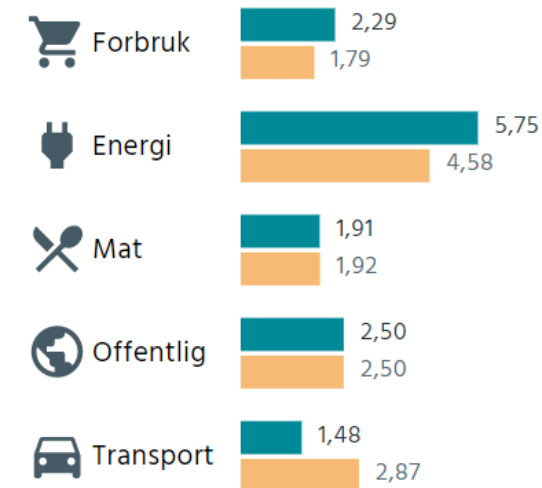
Totalt fotavtrykk:

220 441

tonn CO₂e

Årlig fotavtrykk for en gjennomsnittlig innbygger i det valgte området:

13,9 tonn CO₂e

● Valgt område ● Landsgjennomsnitt

Voss herad

bygdalab

HAMAR

SENTRUM SPLANEN

Kom med dine innspill til sentrumplanen!
Møtedag: 4. september

Fortellingskart
Lær mer om planen

og

del din mening
om sentrumplanen

Bygdalab - Sirkulære Voss

VOS2
med røter og vengjer

“Me unge er klare, men De vaksne må vera med” Ella Gjeraker, klimatoppmøte på Voss

Takk for oss 😊